

1. מחזור ליום כיפור – מוסף [עמ' 560]

Chazzan recites the following two paragraphs aloud; congregation recites along in an undertone:

**וְכַךְ הָיָה אוֹמְרֵי: * אָנָּה הַשֵּׁם, חֲטָאֹתַי, עֲוֹנוֹתַי, פְּשָׁעֵתַי לִפְנֵיךָ
 אָנִי וּבֵיתִי. אָנָּה בְּשֵׁם, * כִּפָּר נָא לְחַטָּאִים, וְלַעֲוֹנוֹת
 וְלַפְשָׁעִים, שְׁחַטָּאתַי וְשַׁעֲוִיתַי, וְשִׁפְשָׁעֵתַי לִפְנֵיךָ אָנִי וּבֵיתִי.
 כִּכְתוּב בַּתּוֹרָה מִשָּׁה עֲבָדְךָ, מִפִּי כְבוֹדְךָ: כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר *
 עֲלֵיכֶם לְטַהַר אֶתְכֶם, מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה: * —**

Upon reaching the word כורעים, the congregation and chazzan fall to their knees; at the word ויטפחום, they bring their faces to the floor and complete the paragraph in that position.

**וְהִכְהִינִים וְהָעַם הַעוֹמְדִים בְּעֶרְוָה, בְּשִׁהִיּוֹ שׁוֹמְעִים אֶת
 הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא, מִפְּרִשׁ, * יוֹצֵא מִפִּי כְהֵן
 גָּדוֹל בַּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, הָיוּ פוֹרְעִים וּמְשַׁמְחִימִים וּמוֹדִים
 וְנוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם, וְאוֹמְרִים: בְּרוּךְ שֵׁם * כְּבוֹד מְלַכְתּוֹ
 לְעוֹלָם וָעֶד. ***

4. משנה מסכת יומא פרק ו משנה ח אמרו לו לכהן גדול הגיע שיעיר למדבר ומניין היו יודעין שהגיע שיעיר למדבר דרכיות היו עושין ומניפין בסודרין ויודעין שהגיע שיעיר למדבר אמר ר' יהודה והלא סימן גדול היה להם מירושלים ועד בית חדרו ג' מילין הולכין מיל וחוזרין מיל ושוהין כדי מיל ויודעין שהגיע שיעיר למדבר ר' ישמעאל אומר והלא סימן אחר היה להם לשון של זהורית היה קשור על פתחו של היכל וכשהגיע שיעיר למדבר היה הלשון מלבין שנאמר (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו:

5. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף לא עמוד דתניא בראשונה היו קושרין לשון של זהורית על פתח אולם מבחוץ הלבין היו שמחין לא הלבין היו עצבין התקינו שיהו קושרין אותו על פתח אולם מבפנים ועדיין היו מציצין ורואין הלבין היו שמחין לא הלבין היו עצבין התקינו שיהו קושרין אותו חציו בסלע וחציו בין קרניו של שיעיר המשתלח.

6. בית הבחירה (מאירי) ראש השנה דף לא: לעולם יהא בטחונו של אדם בשם יתברך ולא יהא לבו סמוך על דבר אחר שיתאש בסמינו מן הטובה או מן הרעה וכל שחכמי הדור רואים בני דורם נכשלים בכך ראוי להם להשתדל להוציאם מכלל טעות זה

7. רמב"ם הלכות תשובה פרק ב הלכה ד מדרכי התשובה להיות השב צועק תמיד לפני השם בבכי ובתחנונים ועושה צדקה כפי כחו ומתרחק הרבה מן הדבר שחטא בו ומשנה שמו כלומר אני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותן המעשים ומשנה מעשיו כולן לטובה ולדרך ישרה וגולה ממקומו, שגלות מכפרת עון מפני שגורמת לו להכנע ולהיות עניו ושפל רוח.

2. רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ג, הלכה ח-י כיון שהגיע שיעיר למדבר יצא כהן גדול לעזרת הנשים לקרות בתורה כיצד הוא קורא יושב בעזרת הנשים וכל העם עומדין לפניו, וחזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת וראש הכנסת נותנו לסגן והסגן נותנו לכהן גדול, וכהן גדול עומד ומקבל עומד וקורא אחרי מות ואך בעשור שבפרשת מועדות עד סוף הענין וגולל את התורה ומניחה בחיקו ואומר יותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן, ובעשור שבחומש הפקודים עד סוף הענין קורא אותו על פה, ולמה קורא על פה שאין גוללין ספר תורה בציבור...

3. משנה מסכת יומא פרק ו משנה ד-ה וכבש עשו לו... מיקירי ירושלם היו מלוין אותו עד סוכה הראשונה עשר סוכות מירושלם ועד צוק תשעים ריס שבעה ומחצה לכל מיל: על כל סוכה וסוכה אומרים לו הרי מזון והרי מים ומלוין אותו מסוכה לסוכה חוץ מאחרונה שבהן שאינו מגיע עמו לצוק אלא עומד מרחוק ורואה את מעשיו:

8. משנה מסכת יומא פרק ד משנה א טרף בקלפי והעלה שני גורלות אחד כתוב עליו לשם ואחד כתוב עליו לעזאזל הסגן בימינו וראש בית אב משמאלו אם של שם עלה בימינו הסגן אומר לו אישי כהן גדול הגבה ימינך ואם של שם עלה בשמאלו ראש בית אב אומר לו אישי כהן גדול הגבה שמאלך נתנן על שני השעירים ואומר לה' חטאת ר' ישמעאל אומר לא היה צריך לומר חטאת אלא לה' והן עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

9. פרשת אחרי מות ויקרא פרק טז (ו) והקריב אהרן את־כַּף החטאת אֲשֶׁר־לוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲד בֵּיתוֹ: (ז) וְלִקַּח אֶת־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְהֶעֱמִיד אֹתָם לִפְנֵי ה' פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: (ח) וְנָתַן אֹהֶרֶן עַל־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גִּרְלוֹת גוֹרֵל אֶחָד לַה' וְגוֹרֵל אֶחָד לַעֲזָאזֵל: (ט) וְהִקְרִיב אֹהֶרֶן אֶת־הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לַה' וְעָשָׂהוּ חַטָּאת: (י) וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לַעֲזָאזֵל יַעֲמַדְתִּי לִפְנֵי ה' לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזָאזֵל הַמִּדְבָּרָה:

(כא) וְסַמָּךְ אֹהֶרֶן אֶת־שְׁתֵּי יָדָיו עַל רֹאשׁ הַשְּׁעִיר הַחַי וְהַתּוֹדָה עָלָיו אֶת־כַּלְעֻנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל־רֹאשׁ הַשְּׁעִיר וְשַׁלַּח בְּיַד־אִישׁ עֵתִי הַמִּדְבָּרָה: (כב) וְנִשָּׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו אֶת־כַּלְעֻנוֹתָם אֶל־אֶרֶץ גְּזֵרָה וְשַׁלַּח אֶת־הַשְּׁעִיר בַּמִּדְבָּר.

10. פרקי דרבי אליעזר פרק לב הלך והביא שני גדיי עזים. וכי שני גדיי עזים היה מאכלו של יצחק והלא די לו באֶחָד, שְׁנַאֲמַר [משלי יג, כה] צָדִיק אֹכֵל לְשֶׁבַע נֶפְשׁוֹ. אֶלָּא אֶחָד כִּנְגַד הַפֶּסַח וְאֶחָד לַעֲשׂוֹת לוֹ מִטְּעָמִים לְאָכֹל, דְּתַגְיִן הַפֶּסַח אֵינוֹ בָּא אֶלָּא עַל הַשֶּׁבַע.

שפתי חכמים תולדות כז ט ונראה לי דבפסח נולד יצחק כמו שפירש"י בפרשת וירא (ט,ג) הקדוש ברוך הוא ממלא ימיהם של צדיקים (ר"ה יא). באותן הימים שנולדין באותן הימים הם מתים, דכתיב גבי משה (דברים ל"א ב') בן מאה ועשרים שנה אנכי היום, שפירש"י (שם) היום מלאו ימי, ומדאמר יצחק לא ידעתי יום מותי שמא היום אמות, ודאי פסח היה:

11. פרשת תולדות בראשית פרק כז (א) וַיְהִי כִּי־זָקַן יִצְחָק וַתִּכְהֶינּוּ עֵינָיו מִרְאֵת וַיִּקְרָא אֶת־עֲשׂוֹן בְּנֵו הַגָּדֹל וַיֹּאמֶר אֵלָיו בְּנִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַנְּנִי: (ב) וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא זָקַנְתִּי לֹא יִדְעָתִי יוֹם מוֹתִי:

(ג) וְעַתָּה שְׂאֵנָא כְּלִיד תְּלִיד וְקִשְׁתֶּךָ וְצֵא הַשָּׂדֶה וְצוּדָה לִי צִידָה צִיד: (ד) וְעָשִׂה־לִּי מִטְּעָמִים כַּאֲשֶׁר אֶהְבַּתִּי וְהִבִּיאה לִּי וְאֹכְלָה בְּעִבּוֹר תְּבָרְכֶךָ נַפְשִׁי בְּטָרֶם אָמוֹת: (ה) וְרִבְקָה שָׁמְעַת בְּדַבְּרֵי יִצְחָק אֶל־עֲשׂוֹן בְּנֵו וַיִּלְךְ עֲשׂוֹן הַשָּׂדֶה לְצוּד צִיד לְהַבִּיֵא:

(ו) וְרִבְקָה אָמְרָה אֶל־יַעֲקֹב בְּנָה לֹאֲמַר הִנֵּה שָׁמְעַתִּי אֶת־אֲבִיךָ מִדְּבַר אֶל־עֲשׂוֹן אֲחִיךָ לֹאֲמַר: (ז) הִבִּיאה לִּי צִיד וְעָשִׂה־לִּי מִטְּעָמִים וְאֹכְלָה וְאֶבְרַכְכָּה לִפְנֵי ה' לִפְנֵי מוֹתִי: (ח) וְעַתָּה בְּנִי שְׁמַע בְּקִלִּי לֹאֲשֶׁר אָנִי מְצוּה אֲתָךְ: (ט) לְךָ־נָא אֶל־הַצֹּאֵן וְקַח־לִּי מִשָּׁם שְׁנֵי גְדֵי עִזִּים טְבִיִּים וְאָעֲשֶׂה אִתָּם מִטְּעָמִים לְאֲבִיךָ כַּאֲשֶׁר אָהֵב: (י) וְהִבֵּאתָ לְאֲבִיךָ וְאָכַל בְּעִבְרֵי אֲשֶׁר יְבָרְכֶךָ לִפְנֵי מוֹתוֹ: (יא) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־רִבְקָה אִמּוֹ הֵן עָשׂוֹ אֲחִי אִישׁ שָׂעִיר וְאָנֹכִי אִישׁ חֶלֶק: (יב) אוּלַּי יִמְשֹׁנִי אָבִי וְהִיִּיתִי בְּעֵינָיו כַּמִּתְעַתֵּעַ וְהִבֵּאתִי עָלָי קִלְלָה וְלֹא בְרָכָה: (יג) וַתֹּאמֶר לוֹ אִמּוֹ עָלִי קִלְלַתְּךָ בְּנִי אֲךָ שְׁמַע בְּקִלִּי וְלֶךְ קַח־לִּי:

(יד) וַיִּלְךְ וַיִּקַּח וַיָּבֵא לֹאֲמֹו וַתַּעַשׂ אִמּוֹ מִטְּעָמִים כַּאֲשֶׁר אָהֵב אָבִיו: (טו) וַתִּקַּח רִבְקָה אֶת־בְּגָדֵי עֲשׂוֹן בְּנָה הַגָּדֹל הַחֲמֹדֵת אֲשֶׁר אֲתָהּ בְּבֵית וַתִּלְבַּשׂ אֶת־יַעֲקֹב בְּנָה הַקָּטָן: (טז) וְאֵת עֵרַת גְּדֵי הָעִזִּים הַלְבִּישָׁה עַל־יָדָיו וְעַל חֶלְקֵת צְוָאָרָיו: (יז) וַתִּתֵּן אֶת־הַמִּטְּעָמִים וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר עָשָׂתָה בְּיַד יַעֲקֹב בְּנָה: (יח) וַיָּבֵא אֶל־אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הַנְּנִי מִי אֲתָהּ בְּנִי:

12. בראשית רבה תולדות פרשה סה סימן יד ורביקה אמרה אל יעקב, הביאה לי ציד ועתה בני שמע בקולי לך נא אל הצאן, א"ר לוי לך וקדם את האומה שמשולה לצאן, המד"א (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי...

טובים, ר' חלבו אמר טובים לך שעל ידן את נוטל את הברכות, וטובים לבניך שעל ידן הוא מתכפר להם ביום הכפורים, דכתיב (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם, אחד לה' ואחד לעזאזל.

18. משנת רבי אהרן פ' וישב

ודנותו לירודף מחמת הדיבה שהוציא עליהם, שחששו שעל ידו יירחו לגמרי - וכמו שהיה אצל יצחק וישמעאל, ויעקב ועשו, שהאחד נדחה לגמרי מפני השני - ויוסף הוא שיעמיד את כלל ישראל, ובאמת היה יוסף ראוי להעמיד את י"ב השבטים כמשאול (טוטה לו, ב), ולולי הרדיפה במצרים היה מעמיד י"ב שבטים (עין באגדות מהרש"א טו), וגם העמיד

13. תלמוד בבלי מסכת יומא דף סב עמוד א שני שעירי יום הכפורים מצותן שיהיו שניהן שוין במראה ובקומה ובדמים ובלקחתן כאחד

14. תלמוד בבלי מסכת יומא דף סב עמוד ב גמרא תנו רבנן יקח שני שעירי עזים מיעוט שעירי שנים מה תלמוד לומר שני שיהיו שניהן שוים

15. פרשת בראשית פרק א (יד) ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים להבדיל בין היום ובין הלילה והיו לאתת ולמועדים ולקמים ושנים: (טו) והיו למארת ברקיע השמים להאיר עלהארץ והיכן: (טז) ויעש אלהים אתשני המארת הגדלים אתהמאור הגדל לממשלת היום ואתהמאור הקטן לממשלת הלילה ואת הפוכבים: (יז) ויתן אתם אלהים ברקיע השמים להאיר עלהארץ: (יח) ולמשל ביום ובלילה ולהבדיל בין האור ובין החשך וירא אלהים כיטוב: (יט) והיערב והיה בקר יום רביעי: פ

16. שפת אמת מסכת יומא דף סב עמוד א ועי' בתו"י שהקשו דהא א"א להיות שוים ממש כדאמר' באב ואם דבן סורר ומורה, ואפ"ל דהיכא דשניהם מבטן אחת שפיר י"ל שהן שוים ממש מה דלא שייך באב ואם דבן סו"מ, אך לפ"ז צריך להיות תמיד הב' שעירים תאומים דאל"כ אינם שוין ממש:

17. רמב"ם הלכות מלכים פרק י הלכה ז המילה נצטוה בה אברהם וזרעו בלבד, שנאמר אתה וזרעך אחרך, יצא זרעו של ישמעאל שנאמר כי ביצחק יקרא לך זרע, ויצא עשו שהרי יצחק אמר ליעקב ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך, מכלל שהוא לבדו זרעו של אברהם המחזיק בדתו ובדרכו הישרה, והם המחוייבין במילה.

19. פרשת תולדות בראשית פרק כח (א) ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אתו ויצוהו ויאמר לו לאתקח אשה מבנות כנען: (ב) קום לך פדנה ארם ביתה בתואל אבי אמך וקחלך משם אשה מבנות לבן אחי אמך: (ג) ואל שדי יברך אתך ויפרך ויברך והיית לקהל עמים: (ד) ויתדלך אתברכת אברהם לך ולזרעך אתך לרשתך אתארץ מגרד אשרנתן אלהים לאברהם: (ה) וישלח יצחק אתיעקב וילך פדנה ארם אללבן בןבתואל הארמי אחי רבקה אם יעקב ועשו:

(ו) וירא עשו כיברך יצחק אתיעקב ושלח אתו פדנה ארם לקחתלו משם אשה בברכו אתו ויצו עליו לאמר לאתקח אשה מבנות כנען: (ז) וישמע יעקב אל אביו ואלאמו וילך פדנה ארם: (ח) וירא עשו כי רעות בנות כנען בעיני יצחק אביו: (ט) וילך עשו אלישמעאל ויקח אתמחלתו בת ישמעאל בןאברהם אחות נביות על נשיו לו לאשה: ס

קו שמחת הגדה של פסח יעבץ

מִתְּחִלָּה

עובדי עבודה זרה היו אבותינו, ועבדו קרבנו המקום לעבודתו, שנאמר, ויאמר יהושע אל כל העם כה אמר יהוה אלהי ישראל בעבר הנזהר ישבו אבותיכם מעולם תרח אבי אברהם ואבי נחור ויעבדו אלהים אחרים. ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנזהר ואולף אותו בכל ארץ כנען וארבה את זרעו ואתרלו את יצחק. ואתן ליצחק את יעקב ואת עשו, ואתן לעשו את הר שיעיר לרשת אותו ויעקב ובניו ירדו מצרים:

20. חידושי הגר"ז סימן נא וכמו"כ מבואר הא דאיתא במלאכי א' (הפסרת תולדות) הלא אח עשו ליעקב נאום ה' ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי וגו', ומבואר גם מש"כ דקודם את, ואח"כ ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי.

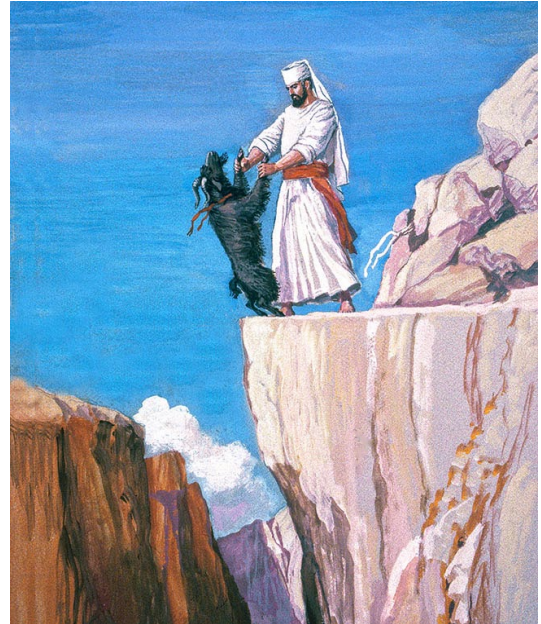
21. ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק מו אבל החכמים ז"ל שמו טעם היות כפרת צבור לעולם בשעירים, בעבור שחטא עדת ישראל כלה היה בשעיר רמז למכירת יוסף הצדיק, שנאמר בעניינו וישחטו שעיר עזים, ולא יהיה זה הטעם חלוש בעיניך...

28. ספר מסילת ישרים פרק יא אמנם, כמו שדברנו במצות
שהיה הצורך להנקות בם יותר, דהיינו, ממה שרגילות בני -
האדם ליכשל, כן נדבר במדות הראשיות באריכות עיון יותר,
מפני רגילותנו בם, והם: הגאווה, הכעס, הקנאה והתאוה. הן
כל אלה מדות רעות אשר רעתם ניכרת ומפורסמת, אין צריך
לה ראיות, כי הנה רעות בעצמן ורעות בתולדותיהן, כי כולן
חוץ משורת השכל והחכמה, וכל אחת כדאי לעצמה להביא
את האדם אל עבירות חמורות.

22. רש"י פרשת ויצא בראשית פרק כט (לב) ותקרא שמו
ראובן - רבותינו פירשו, אמרה ראו מה בין בני לבן חמי שמכר
הבכורה ליעקב, וזה לא מכרה ליוסף ולא ערער עליו, ולא עוד
שלא ערער עליו אלא שביקש להוציאו מן הבור:

23. ברכת יצחק פ' תולדות

שני השעירים שדינם שיהו דומים זה לזה והקביעה איזה מהם יהיה לה' ואיזה יהיה לעזאזל תלויה בגורל, כך גם בחירת יעקב או עשו היתה תלויה בשני שעירים שעל ידם נבחר יעקב וניתנו לו הברכות.

The Real Self and the Pseudo-Self

On Regret, Annulment, and the Essence of *Teshuvah*
 Part of a *Shiur* by Ha-Rav Joseph Dov Soloveitchik
 Congregation Moriah, New York, NY, Dec 1st, 1956

Moreover, teshuvah requires one to disassociate from the “self” that performed those earlier acts. [4] One must feel that the person committing those actions was not the real “me,” because “I gave in to an ‘out of character’ impulse.” Take for instance someone who suffers from uncontrollable anger. I myself used to be subject to angry outbursts, which after much hard work over many years I have learned to keep under control for the most part (although even now I can get angry when someone kricht arein in mein kop, i.e. gets inside my head). [5] But in the days when I would be overwhelmed with such outbursts, I would after a while experience deep remorse, with a feeling that I had been overtaken by an alien spirit, or possessed by a demon – what Chasidim call a dybbuk. It is similar to when a person acts “under the influence” of an intoxicant and does things that he would normally never do.

So too sometimes we think we know someone, but in due course come to realize that the real person was hidden from us, and we were misled by external appearances. I myself can recall people whom I at first held in high regard, only to subsequently understand that my first impression had been completely mistaken. There were two completely different persona’s: an outer person and an inner one. So too the Gemara (Berachos 58a) says that Rav Sheshes turned a certain Sadducee into a gal shel atzamos “a pile of bones.” Could it be that Rav Sheshes was guilty of taking someone’s life? Of course not! It simply means that whereas initially he had thought highly of the Sadducee, he subsequently came to realize that he was a worthless person, i.e., like a pile of dried bones. From this we learn that in evaluating people it is important to distinguish between a misleading outer image and the real person.

So too when it comes to teshuvah: one should feel that even though a transgression occurred, it was not the real “me” that was acting, but rather a “pseudo-me” – such that my deepest self was not implicated in those acts, and thus has remained in its pristine state. For this reason we declare every morning neshamah she-nasata bi tehorah hi, “the soul You have implanted in me remains pure and guiltless” no matter how much we may sin. We must strive to be true to our pure neshamah, which is our real self. [6]

<https://www.torahmusings.com/2014/09/regret-annulment-essence-teshuvah/>

24. אסתר פרק א פסוק ח והשתיה כדת אין אנס כייקו יסד
המלך על פלרב ביתו לעשות כרצון אישואיש:

25. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יז עמוד א ורבי אלכסנדר
בטר דמצלי אמר הכי רבון העולמים גלוי וידוע לפניך
שרצוננו לעשות רצונך ומי מעבך שאור שבעיסה ושעבוד
מלכיות יהי רצון מלפניך שתצילנו מידם ונשוב לעשות חוקי
רצונך בלבב שלם...

26. מחזור מסורת הרב ליום כיפור – עמ' 247

My God, the soul You placed within me is pure. When a man sins, he becomes impure. How can he then have the impudence to return to the Master of the universe? The answer is that when he sins, only his exterior sins. His hidden self, his soul, his true personality never sins, it remains pure. *Teshuvah* is possible because as far as a Jew may stray, only his external self is affected. In the recesses of the soul, there is a spark that can be salvaged, that remains unaffected and can return home. *Teshuvah* is always possible, since a Jew can never be totally lost. A Jew may think himself unredeemable, yet in reality his inner self remains pure and untouched (*Derashot HaRav*, pp. 100-102).
 The sinner represents only a pseudopersonality, his external self only. Man's one true aspiration, superseding all others, is to draw near to the Almighty. Mountains of ash may have hidden his soul and concealed the burning ember, but it nonetheless continues to burn. All a sinner must do is shake himself out of this state, wake up, and identify with his real self (*Teshuvah Lecture*, 1970).

27. רש"י פרשת יתרו שמות פרק יט פסוק ט תשובה על דבר
זה שמעתי מהם שרצונם לשמוע ממך אינו דומה השומע מפי
השליח לשומע מפי המלך, רצוננו לראות את מלכנו: